

Historical development of chair for forest utilization, planning and building in forestry and horticulture

Historijski razvoj katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi

Jusuf Musić¹, Dževada Sokolović^{1*}, Muhamed Bajrić¹, Velid Halilović¹, Dino Hadžidervišagić¹, Jelena Knežević¹, Amina Karišik¹, Ehlimana Pamić^{1†}

¹ Univerzitet u Sarajevu - Šumarski fakultet, Zagrebačka 20, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

ABSTRACT

The Chair for Forest Utilization, Planning and Building in Forestry and Horticulture is an organizational unit of the University of Sarajevo - Faculty of Forestry. Within this Chair, among other things educational, scientific-research and professional activities are conducted related to significance and prospects of forest utilization, soil erosion and torrential phenomena as well as methods of their remediation, the basics and development of the most important machines for mechanized operations in forestry and horticulture, anatomical structure, technical properties and use of wood, planning and designing of forest communications, and the design of urban greenery. This paper presents an overview of Chair's historical development, highlighting key research results that have shaped forestry science and the profession in Bosnia and Herzegovina. Additionally, it provides a comprehensive list of the Chair's members from its existence, along the most important bibliographic data created as a result of their research work. The primary objective is to inform the scientific, professional and general communities about Chair's contributions, instrumental in improving forestry as vital economic sector in Bosnia and Herzegovina. Furthermore, the paper outlines the current structure of teaching courses by departments and study cycles at the Faculty and the most important changes in curricula to integrate new disciplines and update existing ones in alignment with the technical-technological and scientific development of the associated teaching and scientific disciplines.

Ključne riječi: Katedra za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi, historijski razvoj, šumarstvo, nastavni plan i program

Keywords: Chair for Forest Utilization, Planning and Building in Forestry and Horticulture, Historical development, Forestry, Curriculum

* Coresponding author: Dževada Sokolović; University of Sarajevo – Faculty of Forestry, Zagrebačka 20, 71000 Sarajevo, dz.sokolovic@sfsa.unsa.ba

1. UVOD - Introduction

Iskorištavanje šuma, koje se izučavalo i predavalo na prvim šumarskim školama i fakultetima, obuhvatalo je čitav kompleks tadašnjih znanja od pripreme objekta za rad (otvaranje šume šumskim komunikacijama), preko pridobivanja (sječe, izrade, ubiranja ili sakupljanja šumskih proizvoda), transporta i trgovine šumskim proizvodima do njihove primarne prerade, uključivo znanja o tehnologiji i zaštiti drvetu. Tijekom razvoja šumarske nauke, te tehnika i tehnologija rada, iz prvobitnog iskorištavanja šuma izdiferencirao se čitav niz zasebnih naučno-nastavnih disciplina koje se danas izučavaju na šumarskim, ali i na drugim fakultetima. Sa gledišta današnjih saznanja razlikujemo: (1) oblast Iskorištavanja šuma u širem značenju riječi koja obuhvata: otvaranje šuma, tehnologije pridobivanja šumskih proizvoda sa transportom, tehnologiju drvetu, šumsku mehanizaciju, uređivanje bujica, projektovanje i građenje i (2) Iskorištavanje šuma u užem značenju riječi koje se ograničava na tehnologiju proizvodnje različitih šumskih proizvoda, uključivo transport drvetu.

U vezi sa navedenim Katedra je od osnivanja Fakulteta (1948. godine), u zavisnosti od položaja pojedinih nastavno-naučnih disciplina, kao i iznalaženja optimalnih organizacionih formi, djelovala pod sljedećim nazivima:

- Katedra iskorištavanja šuma i mehaničke prerade drvetu
- Katedra za iskorištavanje šuma

- Katedra za šumske gradnje - Katedra za šumske komunikacije - Katedra za projektovanje i građenje u šumarstvu
- Katedra za projektovanje i građenje u hortikulturi.
- Katedra za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi.

Danas je Katedra za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi jedna od šest Katedri Univerziteta u Sarajevu - Šumarskog fakulteta i broji ukupno osam članova, pri čemu su svi uposlenici u nastavnim i saradničkim zvanjima. Katedra ima sljedeći sastav: četiri člana u zvanju redovnog profesora, jedan član u zvanju vanrednog profesora, jedan član u zvanju docenta i dva člana u zvanju asistenta.

Sve pripadajući nastavni predmeti Katedre, po svojoj prirodi su primjenjene naučno-nastavne discipline koje se baziraju na fundamentalnim znanjima iz bio - tehničkog i ekonomsko - pravnog domena, a podređene su nivou šumarske politike i upravljanja šumama koje slijede globalni cilj održivog gospodarenja šumskim ekosistemima.

2. NASTAVNICI I SARADNICI NA KATEDRI KROZ DOSADAŠNJI RAD - *Chair's teachers and associates through it's previous work*

Tijekom postojanja i rada Poljoprivredno-šumarskog fakulteta i Šumarskog fakulteta u Sarajevu razvoju Kate-

Tabela 1. Uposlenici Katedre

Table 1. Employees of the Chair

Redni broj	Ime i prezime	Oblast (predmet)
1.	dipl. inž. Branislav Begović, redovni profesor	Iskorištavanje šuma
2.	dr. sci. Branko Mihać, redovni profesor	Transport drvetu
3.	dr. sci. Branko Tartaglija, redovni profesor	Tehnička mehanika
4.	dr. sci. Božidar Kulušić, redovni profesor	Iskorištavanje šuma
5.	dr. sci. Čamila Ljubović, redovni profesor	Matematika
6.	dr. sci. Đorđe Stojadinović, redovni profesor	Tehnička mehanika
7.	dr. sci. Husejin Muftić, redovni profesor	Geodezija
8.	dr. sci. Nihad Kapetanović, redovni profesor	Geodezija
9.	dr. sci. Sergije Lazarev, redovni profesor	Uređivanje bujica
10.	dr. sci. Vladimir Jeličić, redovni profesor	Šumske komunikacije
11.	dr. sci. Staka Erak, redovni profesor	Anatomija i svojstva drvetu
12.	dipl. inž. Njegoš Veseličić, vanredni profesor	Iskorištavanje šuma
13.	dr. sci. Branimir Jovanović, docent	Mašine u šumarstvu i Iskorištavanje šuma

Redni broj	Ime i prezime	Oblast (predmet)
14.	dr. sci. Vladimir Eškerica, docent	Šumske komunikacije
15.	dipl. inž. Borivoje Momirović, viši predavač	Nauka o drvetu
16.	dipl. inž. Drago Karačić, predavač	Pogonske i radne mašine u šumarstvu
17.	mr. Darinka Sisojević, dipl. inž., asistent	Nauka o drvetu
18.	dipl. inž. Dušan Miodragović, asistent	Iskorištavanje šuma
19.	dr. sci. Srđan Ljubojević, asistent	Specijalni proizvodi u šumarstvu
20.	dipl. inž. građ. Dubravka Meler, asistent	Tehnička mehanika
21.	dipl. inž. Branko Samouković, asistent	Šumske komunikacije
22.	dipl. inž. geodezije Enisa Kuljuh, asistent	Geodezija
23.	dipl. matematičar Vladimir Davidović, asistent	Matematika
24.	Avdo Kurtović, viši tehnički saradnik	-
25.	Nurija Delihasanović, viši tehnički saradnik	-
26.	Svjetlana Ljubojević, tehnički saradnik	-

dre i prenošenju znanja iz oblasti Iskorištavanje šuma i Projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi doprinijeli su brojni nastavnici, istraživači i saradnici (tabele 1 i 2).

3. DEKANI SA KATEDRE KOJI SU OBILJEŽILI RAD ŠUMARSKOG FAKULTETA - *Deans from the chair who contributed to the development of the faculty of forestry*

Prof. dr. Branislav Begović, bio je redovni profesor u oblasti iskorištavanja šuma. Rođen je 1902. godine u Fakovićima kod Srebrenice. Osnovnu školu je završio u Sokocu, klasičnu Gimnaziju u Sarajevu, a šumarske studije okončao je 1926. godine na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu. U februaru 1949. godine izabran je za vanrednog profesora za predmet Iskorištavanje šuma na Šumarskom odsjeku Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Sarajevu. Osnovao je Katedru za iskorištavanje šuma i bio njen šef tokom cijelog svog radnog vijeka na Fakultetu. Dugi niz godina obavljao je i dužnost šefa Zavoda za iskorištavanje šuma. U 1961. godini je izabran u zvanje redovnog profesora. Tokom svoje karijere obavljao je niz značajnih funkcija na Fakultetu: bio je šef Šumarskog odsjeka, predsjednik Savjeta Fakulteta, član Upravnog odbora FOŠD "Igman", urednik naučnog časopisa Radovi Šumarskog fakulteta i Instituta za šumarstvo, a u dva navrata (1954/55. i 1962/64.) obavljao je dužnost dekana. U svom naučnom radu bavio se pretežno pitanjima iz oblasti šumsko-prirodne istoriografije, te je publikovao veći broj radova.

U penziju se povukao se 30. septembra 1972. godine. Za zasluge u profesionanom radu odlikovan je Ordenom rada II reda i Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Za angažovanje i uspjehe u društvenom radu odato mu je priznanje izborom za počasnog člana Saveza inženjera i tehničara šumarstva i industrije drveta Jugoslavije i Bosne i Hercegovine. Skupština opštine Busovača dodijelila mu je plaketu kao priznanje za doprinos razvoju tog regiona.

Slika 1. Prof. dr. Branislav Begović

Figure 1. Full professor Branislav Begović

Tabela 2. Nastavnici i saradnici sa drugih univerziteta i fakulteta (honorarni uposlenici)

Table 2. Teachers and associates from other universities and faculties (part-time employees)

Redni broj	Ime i prezime	Oblast (predmet)
1.	dr. sci. Stanislav Sever, redovni profesor na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu	Mašine u šumarstvu
1.	dr. sci. Dragutin Pičman, vanredni profesor na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu	Šumska transportna infrastruktura
2.	dr. sci. Munir Jahić, redovni profesor na Tehničkom fakultetu Univerziteta u Bihaću	Uređivanje bujica
3.	dr. sci. Senada Kalabušić, redovni profesor na Prirodno–matematičkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Matematika
4.	dr. sci. Emina Hadžić, vanredni profesor na Građevinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Uređivanje bujica
5.	dr. sci. Esad Vrce, docent na Građevinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Premjer terena u šumarstvu i hortikulturi
6.	mr. Nerma Lazović, asistent na Građevinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Premjer terena u šumarstvu i hortikulturi
7.	dipl. ing. šum. Boško Čavar, predavač	Uređivanje bujica
8.	dipl. ing. šum. Miroslav Biloš, predavač	Iskorištavanje šuma
9.	prof. dr. Jasna Avdić, redovni profesor na Poljoprivredno - prehrambenom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Projektovanje zelenih površina, Projektovanje urbanog zelenila
10.	prof. dr. Vladimir Milinović, vanredni profesor na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Projektovanje zelenih površina
11.	prof. dr. Tatjana Ljujić-Mijatović, redovni profesor na Poljoprivredno - prehrambenom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Projektovanje zelenih površina
12.	prof. dr. Pavle Krstić, vanredni profesor na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu	Projektovanje zelenih površina

Prof. dr. Božidar Kulušić, bio je redovni profesor iz oblasti Iskorištavanja šuma. Rođen je 1938. godine u Šibeniku, u Hrvatskoj. Po završetku tehničke škole, strojarškog smjera, u Zagrebu, 1959. godine upisao je studij šumarstva na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, na kojem je diplomirao 1964. godine. Postdiplomski studij na Šumarskom fakultetu Albert-Ludwig Univerziteta u Freiburgu, (Njemačka), je pohađao tokom 1967-1971. godine i stekao diplomu *Doctor rerum naturalium*. Na istom je fakultetu 1971. godine odbranio doktorsku disertaciju iz naučne oblasti Iskorištavanje šuma. Po okončanju šumarskog studija zaposlio se na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je izabran za asistenta na predmetu Iskorištavanje šuma. Na istom predmetu je biran 1975. godine u zvanje docenta, u zvanje vanrednog profesora 1979. godine, a u zvanje redovnog profesora 1983. godine. Uz nastavne i naučno-stručne aktivnosti obavljao je niz značajnih dužnosti i funkcija na Fakultetu i van njega. Bio je dugogodišnji šef Katedre za iskorištavanje šuma, predsjednik

Slika 2. Prof. dr. Božidar Kulušić

Figure 2. Full professor Božidar Kulušić

Savjeta Fakulteta, rukovodilac postdiplomskog studija iz oblasti Iskorištavanja šuma, te prodekan u dva uzastopna mandata (školske 1978/79.-1979/80. te, 1980/81.-1981/82. godine). Funkciju dekana Fakulteta obavljao je tokom mandatnog perioda 1984/85.-1985/86. godine. U periodu 1988-1990. godine obavljao je dužnost prorektora za naučno-istraživački rad u okviru grupacije biotehničkih fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Prof. dr. Safet Gurda, redovni profesor na predmetima iz oblasti Iskorištavanja šuma. Rođen je 1955. godine u Gurdićima, općina Olovo, gdje je završio osnovnu školu. Srednje obrazovanje stekao je u Šumarskoj tehničkoj školi u Sarajevu, a potom je diplomirao na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 1979. godine. Po završetku studija zaposlio se u šumarskoj privrednoj organizaciji «Šumarstvo» Kladanj, koja je tada bila u sastavu poslovnog sistema "Konjuh" iz Živinica. U oktobru 1982. godine izabran je za asistenta na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu na nastavni predmetu Anatomija i svojstva drveta. Postdiplomski studij iz oblasti Nauka o drvetu upisao je 1983. godine na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i magistrirao 1986. godine. Doktorsku disertaciju odbranio je krajem 1990. godine na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekao naučni stepen doktora šumarskih nauka. Nakon odbrane doktorske disertacije 1991. godine izabran je u nastavno zvanje docenta na nastavni predmet Tehnologija drveta na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Na isti nastavni predmet izabran je 1999. godine u zvanje vanredni profesor. U nastavno zvanje redovni profesor na oblast Iskorištavanja šuma izabran je 2011. godine. Tokom karijere obavljao je brojne funkcije na Fakultetu. Bio je prodekan za naučno-istraživački rad na Fakultetu u tri izborna mandata. Dva puta je biran za dekana Fakulteta i to u periodu 2000.-2004. Bio je šef Katedre za iskorištavanje šume, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi. Također je bio v.d. šefa Katedre za zaštitu šuma i urbanog zelenila i Katedre za uređivanje šuma. Kao dekan i prodekan dao je značajan doprinos u obnovi i opremanju Fakulteta, te školovanju mladih saradnika Fakulteta. Uspješno je ostvario saradnju sa šumarskim institucijama u i izvan Bosne i Hercegovine.

Slika 3. Prof. dr. Safet Gurda

Figure 3. Full professor Safet Gurda

Poslove Prodekana u dosadašnjem periodu su obavljali:

1. Prof. dr. Vladimir Jeličić (1969.-1974.)
2. Prof. dr. Božidar Kulušić (1978.-1980., 1980.-1982.)
3. Prof. dr. Staka Erak (1980.-1982.)
4. Prof. dr. Safet Gurda (1992.-2000.)
5. Prof. dr. Čamila Ljubović (1992.-1997.)
6. Doc. dr. Branimir Jovanović (1997.- 2002.)
7. Prof. dr. Dževada Sokolović (2016.- 2021.)
8. Prof. dr. Muhamed Bajrić (2020.-2024.)
9. Doc. dr. Dino Hadžidervišagić (2021.-2023.)
10. Prof. dr. Velid Halilović (2024.-2028.)

Poslove šefa Katedre u dosadašnjem periodu su obavljali:

1. dr. sci. Branko Mihać, redovni profesor;
2. dr. sci. Božidar Kulušić, redovni profesor;
3. dr. sci. Čamila Ljubović, redovni profesor;
4. dr. sci. Vladimir Jeličić, redovni profesor;
5. dr. sci. Vladimir Eškerica, docent;
6. dr. sci. Branimir Jovanović, docent;
7. dr. sci. Safet Gurda, redovni profesor;
8. dr. sci. Dževada Sokolović, redovni profesor;
9. dr. sci. Jusuf Musić, redovni profesor;
10. dr. sci. Muhamed Bajrić, redovni profesor;
11. dr. sci. Velid Halilović, redovni profesor.

4. AKTUELNI NASTAVNICI I SARADNICI KATEDRE -

Current chair's teachers and associates

Danas je Katedra za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi organizaciona jedinica Univerziteta u Sarajevu – Šumarski fakultet u okviru koje se, između ostalog, provode nastavne, naučno-istraživačke i stručne aktivnosti vezane za značaj

Slika 4. Članovi Katedre ispred zgrade Fakulteta

Figure 4. Chair's members in front of the Faculty building

i perspektive iskorištavanja šuma, problematiku erozije zemljišta i bujičnih pojava, te metodama njihove sanacije, osnove i razvoj najznačajnijih strojeva za mehanizirane radove u šumarstvu i hortikulturi, anatomsku građu, tehnička svojstva i upotrebu drveta, planiranja i projektovanja šumskih komunikacija, te projektovanja urbanog zelenila.

Katedra za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi trenutno ima 8 uposlenika:

- dr. sci. Dževada Sokolović, redovni profesor na naučnoj oblasti Projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi - uposlenik Šumarskog fakulteta u Sarajevu od 1995. godine. Magistarski rad odbranila je 2004. godine, a doktorsku disertaciju 2008. godine na Šumarskom fakultetu u Sarajevu. Odgovorni je nastavnik na predmetima: Šumska transportna infrastruktura, Otvaranje šuma, Projektovanje šumskih kamionskih puteva i Objekti na šumskim kamionskim putevima. Funkciju šefa Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi obavljala je u periodu 2014.-2016. godine, a trenutno obavlja dužnost šefa Katedre. U periodu 2012 - 2016. godina obnašala je dužnost predsjednika Osnovne organizacije Sindikata Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, gdje je aktivno radila na unapređenju radnih prava i uslova rada zaposlenih. Dva puta je birana na funkciju prodekana za nastavu - prvo za mandatni period 2016 - 2020., a zatim i za period 2020-2021., gdje je značajno doprinijela unapređenju kvaliteta nastavnog procesa i organizacije studija.
- dr. sci. Jusuf Musić, redovni profesor na naučnoj oblasti Iskorištavanje šuma - uposlenik Šumarskog fakulteta u Sarajevu od 1996. godine. Magistarski rad odbranio je 2003. godine, a doktorsku disertaciju 2013. godine, također na Šumarskom fakultetu u Sarajevu. Odgovorni je nastavnik na predmetima: Iskorištavanje šuma 1, Iskorištavanje šuma 2, Sigurnost pri šumskom radu i Korištenje drveta iz urbanih sredina. Funkciju šefa Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi obavljao je u dva mandatna perioda: 2016-2018. i 2022-2024. godine, gdje je svojim angažmanom dao značajan doprinos organizaciji nastave i razvoju naučno-istraživačkog rada u okviru Katedre.
- dr. sci. Muhamed Bajrić, redovni profesor na naučnoj oblasti Projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi - uposlenik Šumarskog fakulteta u Sarajevu od 2001. godine. Magistarski rad odbranio je 2005. godine, a doktorsku disertaciju 2012. godine, također na Šumarskom fakultetu u Sarajevu. Odgovorni je nastavnik na predmetima: Premjer terena u šumarstvu i hortikulturi, Uređivanje bujica i Metode sanacije erodiranih terena. Funkciju šefa Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi obavljao je u mandatnom periodu 2018-2020. godine. U periodu 2020-2024. godine obavljao je dužnost prodekana za naučno-istraživački rad i finansije, gdje je dao značajan doprinos jačanju istraživačkih kapaciteta i unapređenju finansijskog poslovanja Fakulteta.
- dr. sci. Velid Halilović, redovni profesor na naučnoj oblasti Iskorištavanje šuma - uposlenik Šumarskog fakulteta u Sarajevu od 2008. godine. Magistarski rad

odbranio je 2008. godine, a doktorsku disertaciju 2012. godine, na istom fakultetu. Odgovorni je nastavnik na predmetima: Osnovi mehanizacije šumarstva, Mehanizacija u hortikulturi, Šumska biomasa za energiju i Mehanizacija iskorištavanja šuma. Funkciju šefa Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi obavljao je u mandatnom periodu 2020-2022. godine. Trenutno obavlja funkciju prodekana za nastavu za mandatni period 2024-2028. godina, s fokusom na unapređenje kvaliteta nastave, inoviranje nastavnih planova i jačanje saradnje sa privrednim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu.

- dr. sci. Dino Hadžidevišagić, vanredni profesor na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu gdje je zaposlen od 2007. godine. Master rad odbranio je 2011. godine na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, a doktorsku disertaciju 2018. godine na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Odgovorni je nastavnik na nastavnim predmetima Projektovanje urbanog zelenila, Parkovska baština, Historija pejzažne arhitekture, Osnove projektovanja urbanog zelenila, Vrti i parkovski mobilijar i Kamenjare u hortikulturi. Funkciju prodekana za nastavu obavljao je u mandatnom periodu 2021-2023. godina.
- dr. sci. Jelena Knežević, docent na naučnoj oblasti Iskorištavanje šuma - uposlenik Šumarskog fakulteta u Sarajevu od 2015. godine. Završni rad II ciklusa studija odbranila je 2013. godine, a doktorsku disertaciju 2020. godine na Šumarskom fakultetu u Sarajevu. Odgovorni je nastavnik na predmetima: Nauka o drvetu, Tehničke karakteristike i upotreba drveta, Varijacije strukture i tehničkih svojstava drveta, Anatomija i greške drveta i Tehnička svojstva drveta.
- Mr. Amina Karišik, asistent na naučnoj oblasti Projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi - uposlenik Univerziteta u Sarajevu - Šumarski fakultet od 2023. godine. Završni rad II ciklusa studija odbranila je 2022. godine.
- Mr. Ehlmana Pamić, asistent na naučnoj oblasti Iskorištavanje šuma - uposlenik Univerziteta u Sarajevu - Šumarski fakultet od 2024. godine. Završni rad II ciklusa studija odbranila je 2021. godine.

5. RAZVOJ KATEDRE – Chair's development

Osnovni zadaci Katedre su: provođenje nastavnih planova i programa na svim nivoima studija Univerziteta u Sarajevu - Šumarski fakultet (I, II i III ciklusa studija), permanentna edukacija šumarskih stručnjaka, naučno-istraživački rad, transfer znanja putem domaćih i međunarodnih skupova, stručne aktivnosti, pisanje nauč-

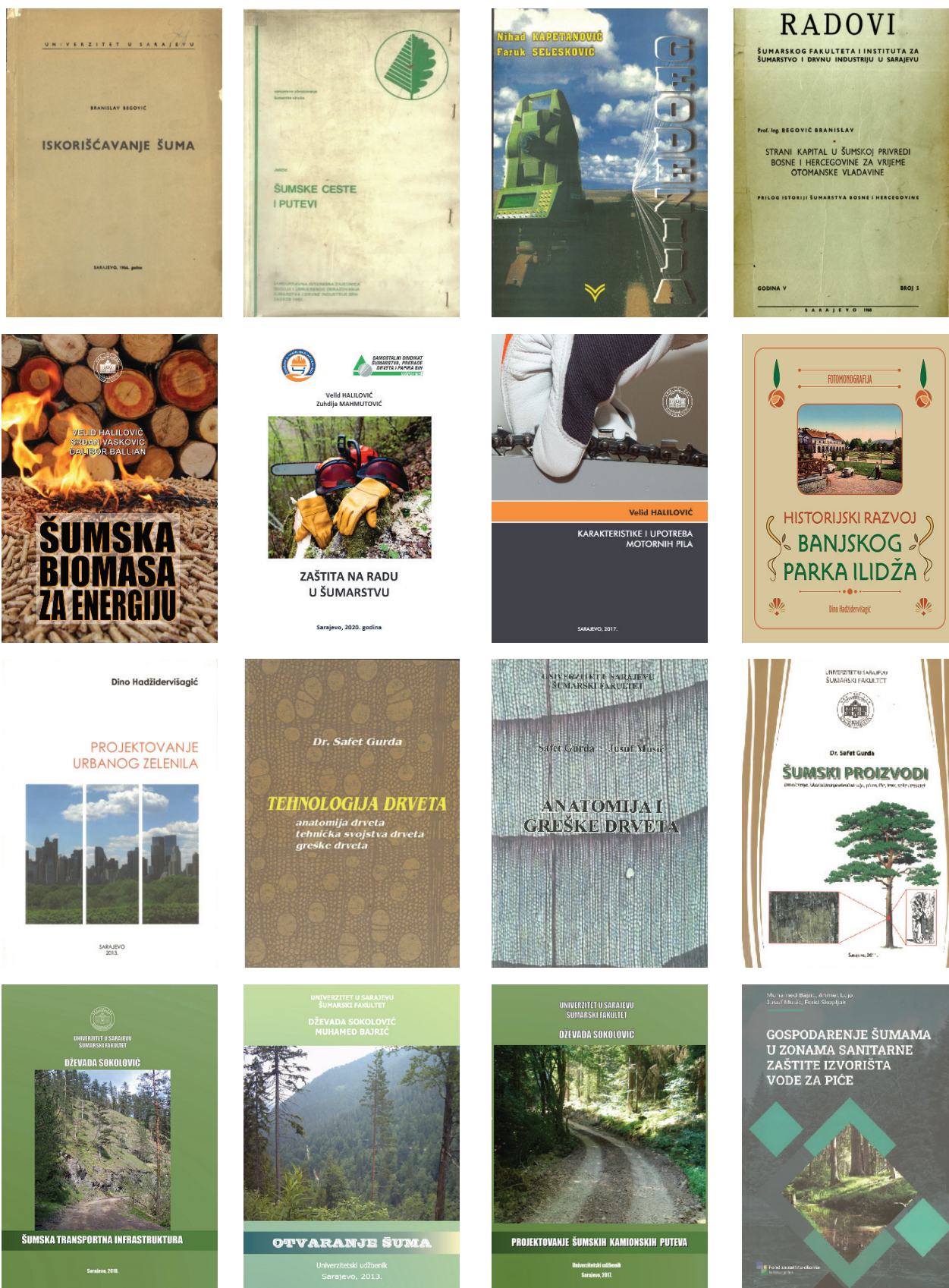
nih i stručnih članaka, objave knjiga, učešće u domaćim i međunarodnim projektima i dr. Na navedenim ciklusima studija članovi Katedre su osmislili i učestvuju u realizaciji nastavnih aktivnosti i to na I ciklusu – Bachelor, II ciklusu – Master i III ciklusu - Ph.D.

Nastava se osim putem klasičnih predavanja, vježbi, izrade programa i seminara odvija i na terenu, najčešće na nastavno-naučnom objektu Čavle - Igman, ali i na drugim lokalitetima u BiH. Praktičnom nastavom u obliku jednodnevnih praktičnih aktivnosti, nakon usvajanja teoretskih znanja, studenti se osposobljavaju za praktično rješavanje konkretnih zadataka s kojim će se susretati u svom budućem radu. Uz pomenuto, važno je istaći da Katedra raspolaže i sa savremenom opremom koju koristi za realizaciju praktične nastave, ali i pri realizaciji naučno istraživačkog rada kao i pri realizaciji projekata u kojima članovi Katedre imaju aktivnu ulogu. Nastavni predmeti koji se realizuju na I, II i III ciklusu studija prema važećim Nastavnim planovima i programima su:

1. Šumarstvo I ciklus studija: Premjer terena u šumarstvu i hortikulturi, Šumska transportna infrastruktura, Uređivanje bujica, Nauka o drvetu, Tehničke karakteristike i upotreba drveta, Osnove mehanizacije šumarstva, Iskorištavanje šuma I.
2. Šumarstvo, II ciklus studija (Održivo upravljanje šumskim ekosistemima): Otvaranje šuma, Projektovanje šumskih kamionskih puteva, Objekti na šumskim kamionskim putevima, Varijacije strukture i tehničkih svojstava drveta, Metode sanacije erodiranih terena, Šumska biomasa za energiju, Mehanizacija iskorištavanja šuma, Iskorištavanje šuma 2, Sigurnost pri šumskom radu, Iskorištavanje šuma i šumski okoliš.
3. Šumarstvo, III ciklus studija (Ph.D): Iskorištavanje šuma i šumski okoliš, Studija rada i vremena u iskorištavanju šuma, Ergonomija u iskorištavanju šuma, Savremene tehnologije u iskorištavanju šuma, Korištenje šumske biomase, Planiranje šumske infrastrukture, Projektovanje, gradnja i održavanje šumske infrastrukture, Ekološki prihvatljive metode uređenja bujičnih slivova, Savremeni materijali u pro-tiverozionim radovima.
4. Hortikultura I ciklus studija: Premjer terena u šumarstvu i hortikulturi, Anatomija i greške drveta, Mehanizacija u hortikulturi, Korištenje drveta iz urbanih sredina, Osnove projektovanja urbanog zelenila, Vrti i parkovski mobilijar, Kamenjare u hortikulturi,
5. Hortikultura, II ciklus studija (Pejsažna arhitektura): Tehnička svojstva drveta, Projektovanje urbanog zelenila.
6. Hortikultura, III ciklus studija (Ph.D): Projekti u pejzažnoj arhitekturi, Planiranje i projektovanje urbanog zelenila, Urbani otvoreni prostori i Rekonstrukcija urbanog zelenila.

Slika 5. Naslovne strane dijela publikacija članova Katedre

Figure 5. Cover pages of some publications by the Department members

Naučno – istraživački i stručni rad Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi pokriva veoma široko područje, s naglaskom na primijenjena znanja šumarskog inženjerstva i inženjerstva urbanih prostora. Fokus istraživačkih aktivnosti usmjeren je na aktuelne izazove i potrebe šumarske i hortikulture prakse, pri čemu se posebno ističu sljedeće oblasti: istraživanja strukture drvnih proizvoda, ekološki prihvatljivih tehnologija iskorištavanja šuma, sanacije erodiranih terena, korištenja šumske biomase, otvaranja šuma, projektovanja šumskih puteva i projektovanja urbanog zelenila. Rezultati istraživanja članova Katedre, u zemlji i u inostranstvu, prepoznatljivi po svojoj primjenjivosti u šumarskoj operativi BiH.

7. PUBLIKACIJE I NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD – *Publications and research work*

Članovi Katedre za iskorištavanje šuma, projektovanje i građenje u šumarstvu i hortikulturi do danas su objavili više od 400 naučnih i stručnih radova, kako u domaćim tako i u međunarodnim časopisima. S obzirom na navedeni karakter pripadajućih nastavno-naučnih disciplina tematika naučnog interesovanja se mijenjala s vremenom. U prvim decenijama, istraživački rad bio je primarno usmjeren na rješavanje praktičnih problema šumarske struke, uključujući šumsko-privrednu historijografiju, podršku uvođenju mehanizacije u sektor iskorištavanja šuma, te planiranje i optimizacija gradnje i održavanja šumske transportne infrastrukture. U narednom periodu, fokus istraživanja preusmjeren je na optimiziranje procesa i organizacije rada, standardizaciju drvnih proizvoda i normiranje radnih procesa. U novije vrijeme naučni interes članova Katedre usmjeren je ka integraciji ekoloških i ergonomske aspekata u okviru certificirane eksploatacije šuma. Posebna pažnja posvećena je razvoju ekološki prihvatljivih tehnologija, tehnološkoj klasifikaciji šuma i šumskih zemljišta, zaštiti tla od erozionih i bujičnih procesa, kao i unapređenju sigurnosti i zdravlja radnika u šumarstvu.

Članovi Katedre izradili su i uspješno odbranili 14 doktorskih disertacija i 10 magistarskih radova. Bili su mentori na izradi četiri doktorske disertacije i 8 magistarskih radova (mr. sci.). Također, su bili mentori oko 70 master radova studenata II ciklusa studija na Univerzitetu u Sarajevu - Šumarski fakultet (mr. šumarstva/mr. hortikulture) i velikog broja završnih radova studenata I ciklusa studija.

Katedra se može pohvaliti i velikim brojem objavljenih udžbenika, knjiga, skripti, priručnika i monografija. Ukupno su članovi Katedre publikovali 31 udžbenik/knjigu/skriptu i 3 naučne monografije te bili kooautori većeg broja knjiga sa kolegama drugih katedri Univerziteta u Sarajevu - Šumarski fakultet. Važno je naglasiti da je i nakon ratnih razaranja Katedra nastavila tradiciju pisanja i publikovanja naučne i nastavne literature, te je u postratnom periodu publicirano ukupno 13 novih bibliografskih jedinica. U tabeli 3 prikazane su neke od publikacija.

LITERATURA - References

Beus, V. (1989). Bibliografija naučnih i stručnih radova članova kolektiva Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu za period 1949. - 1989. Šumarski fakultet u Sarajevu.

Bogućanin, F. (2008). Bibliografija naučnih i stručnih radova nastavnog osoblja Šumarskog fakulteta u Sarajevu za period 1999–2009. Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Bogućanin, F. (2018). Bibliografija naučnih i stručnih radova nastavnog osoblja Šumarskog fakulteta u Sarajevu za period 2009–2018. Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. ISBN: 978-9958-616-48-8.

Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. (2008). 60 godina Šumarskog fakulteta u Sarajevu. Monografija povodom 60. godišnjice osnivanja Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu (1948-2008). Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. (2020). 70 godina Šumarskog fakulteta u Sarajevu. Monografija povodom 70. godišnjice osnivanja Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. ISBN: 978-9958-616-52-5.

SUMMARY

The Chair for Forest Utilization, Planning and Building in Forestry and Horticulture, an organizational unit of the University of Sarajevo - Faculty of Forestry, encompasses a broad scope of studies. This includes forest utilization, soil erosion, mechanized operations in forestry and horticulture, anatomical structure, technical properties and use of wood, forest communications planning and urban greenery design.

This overview details the Chair's historical development highlighting significant contributions from its teachers, researchers and associates, particularly those who served as deans. Currently, the Chair comprises eight members actively involved in teaching, scientific research, professional activities, and both domestic and international projects and conferences. Teaching methodologies include classical lectures, exercises, program development, seminars and field studies. Practical classes, often in the form of one-day activities, build upon theoretical knowledge to prepare students for real tasks. Additionally, it is important to emphasize that the Chair is equipped with modern equipment used for implementing practical teaching, as well as for conducting scientific research work and executing projects. The scientific-research and professional work of the Chair covers a very broad area, with an emphasis on applied knowledge of forest engineering and urban space engineering. Research activities are primarily focused on current challenges and needs within forestry and horticultural practices. Chair for Forest Utilization, Planning and Building in Forestry and Horticulture has a large number of published textbooks, books, scripts, manuals, and monographs. Chair members have collectively published 31 textbook/book/script and 3 scientific monographs and have been co-authors of a larger number of books with colleagues from other chairs of the University of Sarajevo - Faculty of Forestry.

Received: April, 10, 2025; **Accepted:** June, 15, 2025; **Published:** July, 31, 2025

Funding: Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo / Ministry of Economy, Sarajevo Canton Projekt: Održivo naslijeđe: Obrazovanje, istraživanje i perspektive u šumarstvu i urbanom zelenilu na području Kantona Sarajevo - obilježavanje 75 godina Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Conflicts of Interest: The authors declare no conflict of interest.

© 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).